24/01/2023

Αγ. Νεόφυτος: Ο μοναχός που σμίλευσε την Εγκλείστρα του στα βράχια – Πανηγυρίζει σήμερα το μοναστήρι στην Κύπρο

/ Ιερές Μονές

Η Μονή του Αγίου Νεοφύτου του Εγκλείστου βρίσκεται 10 χλμ έξω από την πόλη της Πάφου, κοντά στο χωριό Τάλα. Το Μοναστήρι ιδρύθηκε από τον ίδιο τον Άγιο Νεόφυτο το 1159 και πανηγυρίζει σήμερα στις 24 Ιανουαρίου όπως επίσης το Δεκαπενταύγουστο και στις 28 Σεπτεμβρίου εκάστου έτους.

Η **Εγκλείστρα του Αγίου** τοιχογραφήθηκε, από τον ίδιο τον Άγιο Νεόφυτο στην «Τυπική Διαθήκη» του, το 1183 από το ζωγράφο Θ**εόδωρο Αψευδή**. Από αυτές τις αρχικές τοιχογραφίες ελάχιστες έχουν διασωθεί αποτελώντας τις σημαντικότερες τοιχογραφίες των τελών του 12ου αιώνα.

Image not found or type unknown

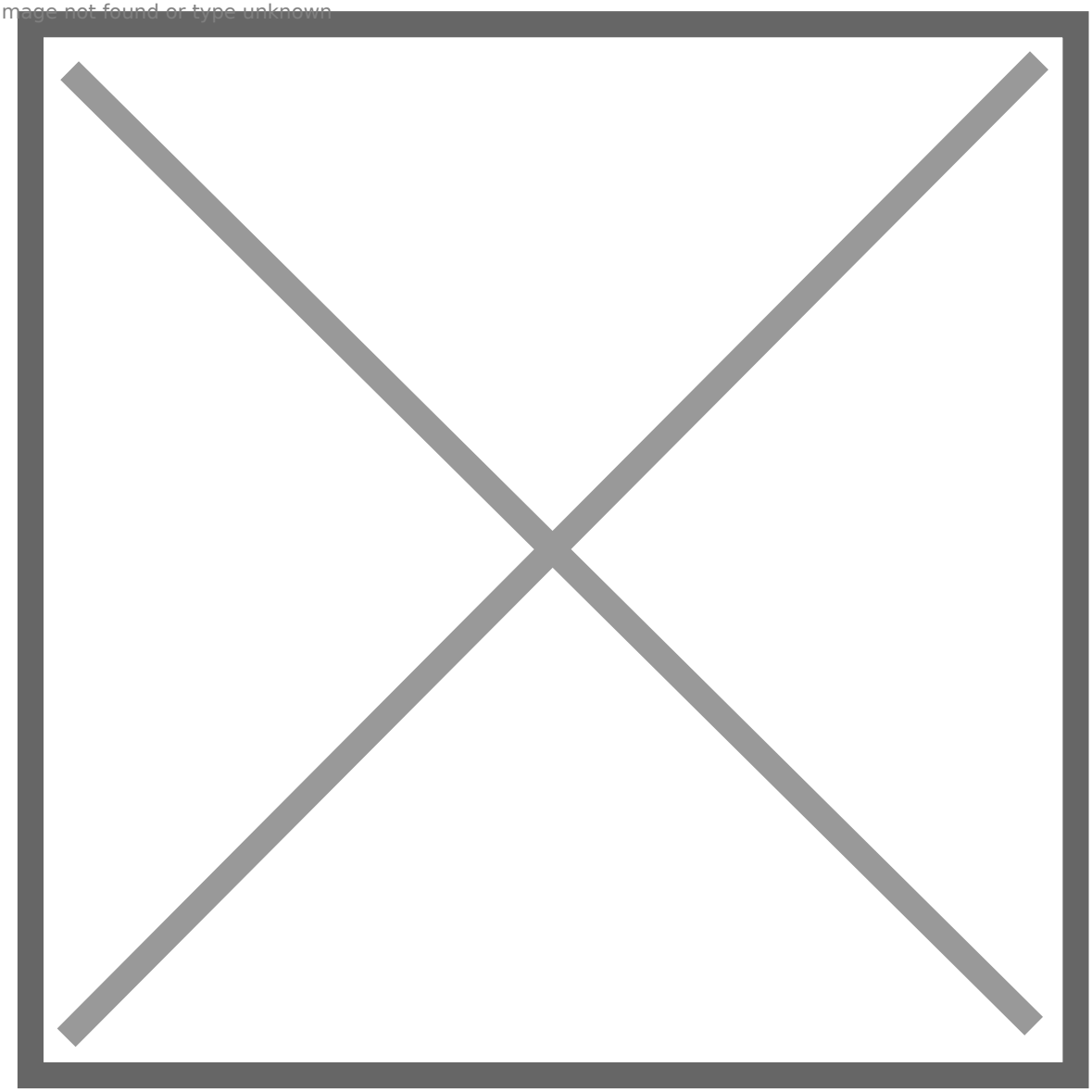

Το καθολικό του μοναστηριού κτίστηκε πιθανότατα στις αρχές του 16ου αιώνα, σε ρυθμό καμαροσκέπαστης τρίκλιτης βασιλικής με τρούλο. Η αρχική εκκλησία ήταν ολόκληρη διακοσμημένη με τοιχογραφίες, αρκετές από τις οποίες καταστράφηκαν στην πορεία του χρόνου. Καθώς το καθολικό αρχικά ήταν αφιερωμένο στην **Παναγία,** μεγάλο μέρος της διακόσμησης ήταν αφιερωμένο στη Θεοτόκο. Κατά τα μέσα με τέλη του 19ου αιώνα ο ναός αφιερώθηκε στον Άγιο Νεόφυτο. Εκτός από τις τοιχογραφίες, εξαιρετικής τέχνης του 16ου αιώνα αποτελούν και οι εικόνες του εικονοστασίου, του Δωδεκαόρτου και της **Μεγάλης Δέησης.**

Σε ειδικά διαμορφωμένο χώρο, στην ανατολική πτέρυγα της μονής, δημιουργήθηκε μουσείο, στο οποίο εκτίθενται εκκλησιαστικοί θησαυροί. Αξιόλογες αρχαίες εικόνες, αρχαία εκκλησιαστικά σκεύη, αντικείμενα και βιβλία είναι μόνο μερικά από τα εκθέματα τα οποία ο επισκέπτης μπορεί να δει στο μουσείο. Επίσης στο χώρο λειτουργεί και αρχαιολογικό τμήμα, στο οποίο εκτίθενται αγγεία της

κυπριακής Γεωμετρικής και Αρχαϊκής περιόδου, τα οποία είχαν βρεθεί στην γύρω από τη Μονή περιοχή.

Image not found or type unknown

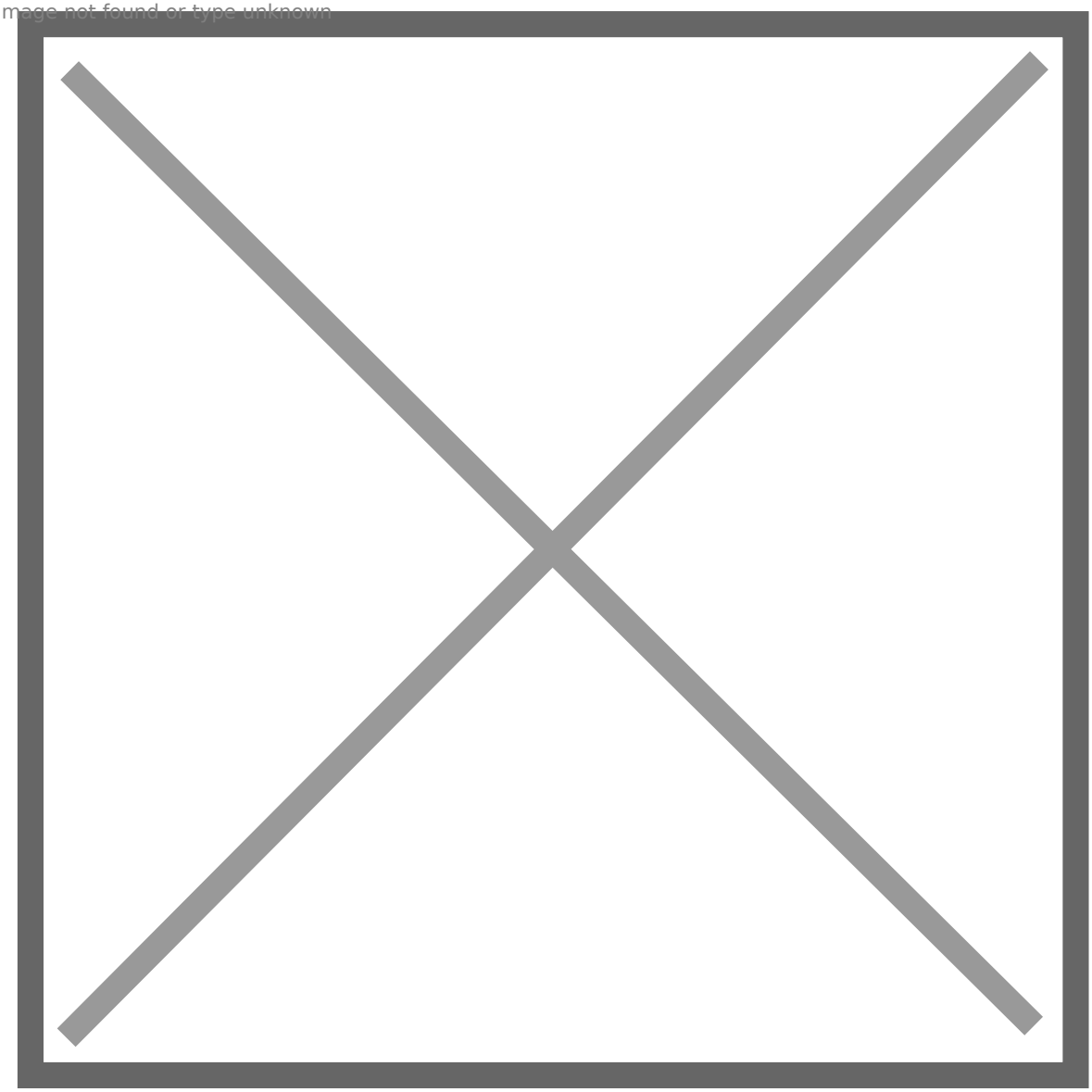

Σήμερα στην **Ιερά Μονή Αγίου Νεοφύτου** εγκαταβιώνει μια μικρή σχετικά αδελφότητα με επικεφαλή τον **Επίσκοπο Χύτρων Λεόντιο**. Η μνήμη του Αγίου Νεοφύτου εορτάζεται στις 28 Σεπτεμβρίου και στις 24 Ιανουαρίου, όπου πλήθος κόσμου σε κλίμα κατάνυξης προσέρχεται στη Μονή για να προσκυνήσει το ιερό λείψανο και την εικόνα του **Αγίου Νεοφύτου.**

Ο Άγιος Νεόφυτος

Ο μοναχός Νεόφυτος γεννήθηκε στα Λεύκαρα της επαρχίας Λάρνακας το 1134 και σε ηλικία 18 ετών εισήλθε ως δόκιμος στη Μονή του Αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου του Κουτζουβένδη, κειμένης στις νότιες υπώρειες του Πενταδακτύλου, πάνω από την πρωτεύουσα Λευκωσία. Ασκήτευσε στο κοινόβιο

του Κουτζουβένδη από το 1152 μέχρι το 1158.

Όπως εξομολογείται ο ίδιος στην Τυπική Διαθήκη του, έργο του 1214, από την αρχή της μοναχικής του ζωής, μέρα και νύχτα, τόσο στις αγροτικές ασχολίες όσο και κατά τη διάρκεια του ύπνου, τον παρενοχλούσε ο έρωτας για την ησυχαστική ζωή. Προσκυνητής στα **Ιεροσόλυμα** γύρω στο τέλος του 1158, μετά από εξάμηνη περιοδεία στα μοναστήρια και ασκητήρια της Παλαιστίνης, μη βρίσκοντας ερημίτη να μαθητεύσει στον τρόπο ζωής των αναχωρητών μοναχών, έλαβε επιβεβαίωση, σε όραμα θεϊκό, πως η αγάπη της ησυχίας ήταν και θέλημα της Άνωθεν Προνοίας, και ότι αλλού θα ευδοκιμούσε, εκεί όπου και ο Θεός θα κατέβαινε να σφραγίσει ψωμί!

Ενισχυμένος από το όραμα, γύρισε στην Κύπρο και αναζήτησε χώρο ήσυχο για να ασκητεύσει. Τελικός χώρος κατάπαυσής του ήταν το σπήλαιο κοντά στην πηγή και το χείμαρρο, εννέα χιλιόμετρα βορειοδυτικά της **Πάφου.** Από τον Ιούνιο του 1159 εγκαταστάθηκε εκεί και διαμόρφωσε την Εγκλείστρα του, όπως του άρεσε. Πρώτα έκτισε όλο το στόμιο του σπηλαίου που έβλεπε ανατολικά αφήνοντας είσοδο μόνο από τα νότια, χώρισε το σπήλαιο με ένα εσωτερικό τοίχο, διαμόρφωσε το κελλίον του στο βάθος όπως το βλέπουμε και σήμερα ακόμη και προς την είσοδο του σπηλαίου έστησε αγία τράπεζα από μαρμάρινη πλάκα.

Ένδεκα χρόνια έζησε μόνος, όπως ποθούσε. η επιμονή όμως του επιχώριου επισκόπου **Πάφου** να γίνει ιερεύς και να δεχθεί ένα μαθητή, οδήγησε από το 1170 σε σταδιακή μετεξέλιξη του ησυχαστικού ασκητηρίου σε σκήτη ολιγάριθμων μοναχών και τελικά σε κοινοβιακή μονή εμπνεόμενη από το ησυχαστικό ιδεώδες. Έγραψε έναν πρώτο **Κανονισμό Λειτουργίας** της μονής γύρω στο 1187.

Για περισσότερο από εξήντα χρόνια, μελετούσε ακατάπαυστα τα βιβλία που δανειζόνταν από τις γειτονικές επισκοπές **Πάφου και Αρσινόης** (σημερινή Πόλις-Χρυσοχούς). Ασχολήθηκε με την συγγραφή πνευματικών έργων, αλλά μη έχοντας λάβει εγκύκλια μόρφωση, παρά μόνο τα πρώτα γράμματα στο κοινόβιο του **Κουτζουβένδη,** στην προσπάθειά του να συντάξει κείμενα στην υψηλή εκκλησιαστική γλώσσα της εποχής, κατέστη ταυτόχρονα και ο πρώτος καταγραφέας της δημώδους ελληνικής, του κυπριακού ιδιώματος. Ανέπτυξε μια έντονη συγγραφική δραστηριότητα, που τον ανέδειξε στον μεγαλύτερο συγγραφέα του μεσαιωνικού ελληνισμού της **Κύπρου**.

Image not found or type unknown

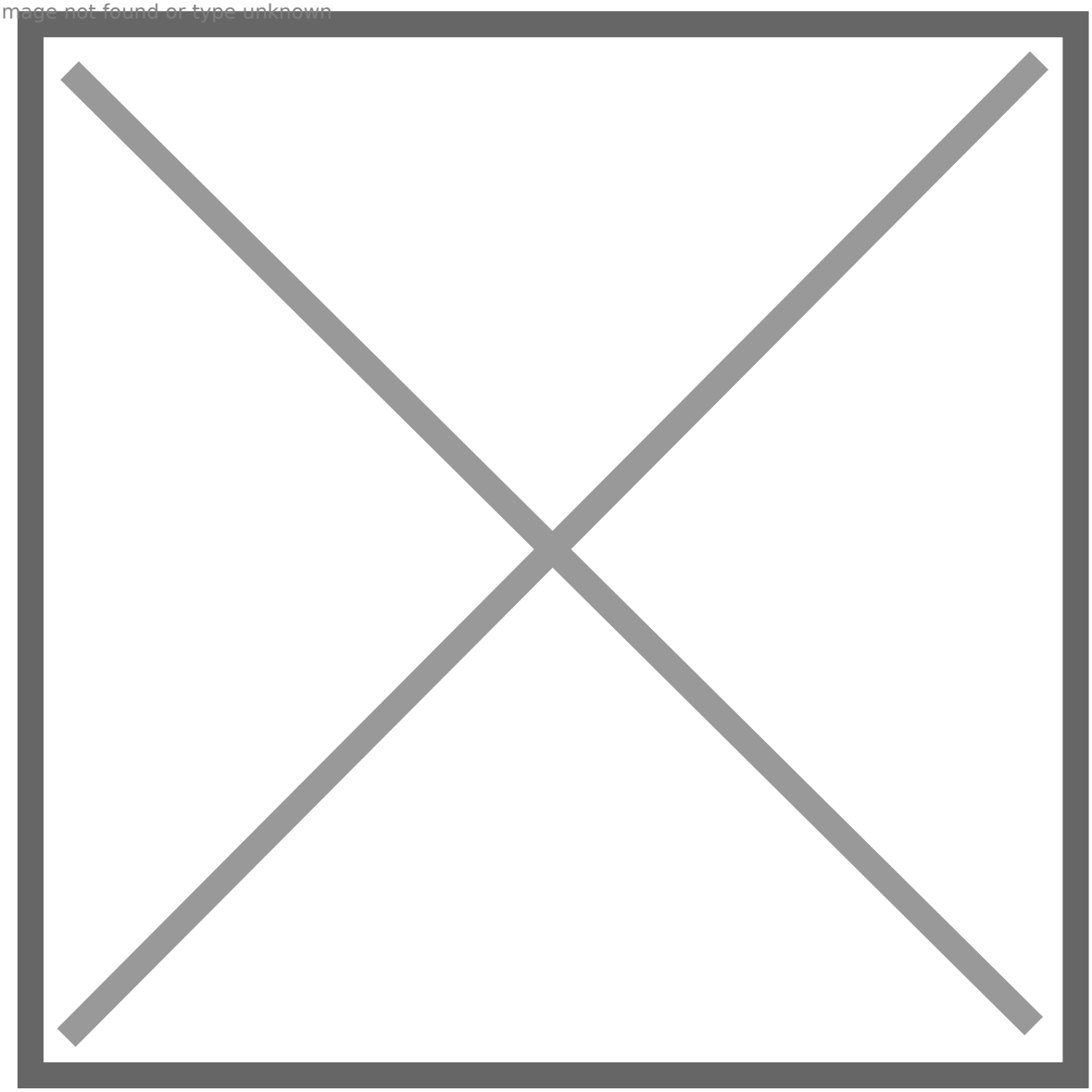

Μεγάλο μέρος, εννέα από τα δεκαέξι βιβλία που συνέγραψε, έχει ανακαλυφθεί σε βιβλιοθήκες του εξωτερικού και αποτέλεσε τη συλλογή με τίτλο Συγγράμματα **Αγίου Νεοφύτου του Εγκλείστου** που εκδόθηκαν πρόσφατα με φροντίδα της μονής που ίδρυσε.

Ο **Άγιος Νεόφυτος ο Έγκλειστος** μιμήθηκε τα λαυρεωτικά και κοινοβιακά φροντιστήρια φιλοσοφίας που ίδρυε όπου πήγαινε ο **Άγιος Σάββας** στα **Ιεροσόλυμα.** Θεμελίωσε στο ασκητήριο της Πάφου μια κουλτούρα αγωγής μελέτης, μια διαδικασία συστηματικής πνευματικής παιδείας, που απέκλειε τη μεγάλη συγκέντρωση μοναχών (=πολυάν-θρωπο μεγαλοκοινοβιακό σύστημα), για να γίνεται μια καλύτερη παρακολούθηση της προόδου των. ο **Έγκλειστος Γέρων της Πάφου,** το 1197 έσκαψε στο βράχο, πάνω από το ναό του **Τιμίου Σταυρού**, την Ανωτέρα Εγκλείστρα η Νέα σιων, όπως την ονόμασε και από εκεί επέβλεψε την ολοκλήρωση των κτισμάτων και των τοιχογραφιών της μονής, έγραψε τα

περισσότερα βιβλία του και επανεύρε την αγαπημένη του ησυχία. το 1214 συντάσσει την αναθεωρημένη και τελευταία Τυπική Διάταξη/Διαθήκη, ενώ δεν μαρτυρείται καμία πλέον δραστηριότητά του μετά το 1220.

Μετά το θάνατο του **Αγίου Νεοφύτου** του **Εγκλείστου**, η **Μονή της Αγίας Εγκλείστρας** συνέχισε τη ζωή της μέσα από ένα συμβατικό τρόπο μοναστηριακής ζωής με κύριο γνώρισμα τις αγροτικές ασχολίες.

Πληροφορίες: Εκκλησία της Κύπρου

Διαβάστε για το θέμα:

Στην Εγκλείστρα του Αγίου Νεοφύτου

Εγκώμιο του Αγίου Νεοφύτου του Εγκλείστου στον Άγιο Μεγαλομάρτυρα Δημήτριο

Λευκωσία: Υποδοχή ιερού λειψάνου του Αγίου Νεοφύτου του Εγκλείστου

Το βιβλικό υπόβαθρο των Αγγέλων κατά τον Άγιο Νεόφυτο τον Έγκλειστο

Του Τελώνη και Φαρισαίου κατά τον Άγιο Νεόφυτο τον Έγκλειστο